

บทที่ 1

บทนำ

ประเทศไทยเป็นแหล่งปลูกกล้วยไม้เมืองร้อนที่สำคัญ ในปี 2550 สามารถส่งออกกล้วยไม้ตัดดอกและกล้วยไม้กระถางได้ปีละ 2,544 ล้าน และ 766 ล้านบาท ตามลำดับ โดยมีตลาดส่งออกที่สำคัญ ได้แก่ ญี่ปุ่น สหภาพยุโรป และสหรัฐอเมริกา (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2550)

ประเทศไทยยังมีความหลากหลายของชนิดพันธุ์กล้วยไม้ที่ยังไม่ได้มีการนำมาใช้ประโยชน์ในเชิงการค้าอยู่อีกมากมาย มีกล้วยไม้ชนิดหนึ่งที่พบเห็นได้ทั่วไป คือ เอื้องใบไผ่ มีรูปทรงดอกคล้ายกับกล้วยไม้ในสกุล *Cattleya* แต่มีขนาดดอกเล็กกว่า ดอกมีสีส้มสวย โดยเฉพาะส่วนของปากที่มีสีเข้มกว่ากลีบดอก และลักษณะของดอกโดยรวมมีความระยิบระยับของเนื้อกลีบ (substance) เมื่อสัมผัสกับแสงอาทิตย์ สีดอกมีความแปรปรวนในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีความหลากหลายของสี ตั้งแต่สีขาวจนถึงสีม่วงเข้ม (Kamemoto and Sagarik, 1975) มีลักษณะที่ดี คือ ออกดอกตลอดทั้งปี จากการรายงานของ Bose and Bhattacharjee (1980) กล่าวว่าในประเทศไทย พบกล้วยไม้เอื้องใบไผ่เพียงชนิดเดียวคือ *Arundina graminifolia* (D.Don) Hochr. เป็นชนิดที่พบเห็นกันทั่วไป มีชื่อเรียกตามภาษาท้องถิ่นในแต่ละแหล่งว่า แยมดอกขาว แยมเหลือง ม้วนดักหงาย หญ้าแยงแย่ ห้วนดักหงาย ฮ้วนดักหงาย น้ำทราย ยี่โลปีนัง หญ้าจิมฟันควาย หญ้าแยงสี (เต็ม, 2001) โดยทั่วไปมีการนำมาใช้ปลูกประดับสวนและอาคารสถานที่ (Yonggee, 1997)

เอื้องใบไผ่มีการกระจายพันธุ์กว้าง สามารถพบได้ทั่วไปเกือบทุกภาคของประเทศไทย ทั้งสภาพพื้นที่โล่งแจ้งและในสภาพป่าที่ร่มรำไร ส่วนใหญ่พบมากในบริเวณที่มีการระบายน้ำดี ซึ่งมีความเสี่ยงต่อภัยธรรมชาติค่อนข้างสูง เนื่องจากต้นมีรูปทรงสูงและพอมเกิดการหักล้มได้ง่าย ดอกมักออกพร้อมกันหลายต้นในกอเดียวกัน แต่อายุการบานดอกสั้น จึงมีแนวคิดในการปรับปรุงเอื้องใบไผ่ โดยการชักนำให้เกิดการเพิ่มจำนวนชุดโครโมโซม เพื่อให้ได้ต้นที่กะทัดรัด ดอกขนาดใหญ่ขึ้น ดอกบานทน มีสีส้มสดใส และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพันธุ์โดยวิธีการอื่นได้